

“Ty mne, Pane, při životu v každou psotu ráčíš chovati,” praví se v jednom biblickém žalmu, “a já tebe srdcem celým budu ctít a s radostí vzývat a hlásat tvé milosrdenství a pravdu.” Připojme se a taky pojdme hlásat Boží milosrdenství a pravdu a s radostí vzývat jeho jméno, i když se nám psota nevyhýbá. A kéž nás při tom provází Boží milost a pokoj. Amen. /Ž 138/

Bože, ty slyšíš pláč opuštěných a nasloucháš utrpení ponížených. Dík, že je v tom trápení nenecháš a že je doprovázíš nebo i neseš, když se jim nedostává sil. Ty nám otevíráš uši i srdce a učíš nás naslouchat. Díky za to, že zrovna takhle obnovuješ věrnost a naději, bez kterých by byl život k neunesení. Odpust', když k tomu nejsme dost vnímaví. Odpust', když se k potřebným otáčíme zády. A díky za to, že přes všechny slabosti a pády patříme do zástupu těch, kdo ti vždy znova smějí naslouchat a vždy znovu slyšet slova tvé milosti. Buď s námi, prosíme: Pane, smiluj se. Amen.

1. Samuelova 3,1-9: Mládenec Samuel vykonával službu Hospodinovu pod dohledem Élího. V těch dnech bylo Hospodinovo slovo vzácné, prorocké vidění nebylo časté. Jednoho dne ležel Élí na svém místě. Oči mu začaly pohasínat, takže neviděl. Boží kahan ještě nezhasl a Samuel ležel v Hospodinově chrámě, kde byla Boží schrána. Hospodin zavolal na Samuela. On odpověděl: „Tu jsem.“ Běžel k Élímu a řekl: „Tu jsem, volal jsi mě.“ On však řekl: „Nevolal jsem, lehni si zase.“ Šel si tedy lehnout. Ale Hospodin zavolal Samuela znovu. Samuel vstal, šel k Élímu a řekl: „Tu jsem, volal jsi mě.“ On však řekl: „Nevolal jsem, můj synu, lehni si zase.“ Samuel ještě Hospodina neznal a Hospodinovo slovo mu ještě nebylo zjeveno. A znovu, potřetí, zavolal Hospodin Samuela. On vstal, šel k Élímu a řekl: „Tu jsem, volal jsi mě.“ Tu Élí pochopil, že mládence volá Hospodin. I řekl Élí Samuelovi: „Jdi si lehnout; jestliže tě zavolá, řekneš: Mluv, Hospodine, tvůj služebník slyší.“ Samuel si tedy šel lehnout na své místo.

Koloským 1,13-14: On nás vysvobodil z moci tmy a přenesl do království svého milovaného Syna. V něm máme vykoupení a odpuštění hříchů.

Obraz I: Chrám

Když se řekne chrám (nebo kostel nebo kdysi aspoň svatyně), nejdřív si člověk asi představí nějakou stavbu nebo místo. Ale kromě toho je kostel především příležitost k setkání. Pokud tam chodíme, kvůli komu to děláme? Nabízí se odpověď, že kvůli Bohu – abychom ho tu chválili a vzdali dík a uznali své limity. Další možná odpověď je, že tu jsme kvůli sobě – abych si uklidil v duši, to jest ve svědomí a v plánech a ve vztazích s lidmi... A do třetice kvůli druhým – třeba v tom smyslu, že jim dávám najevo, na čem mi v životě záleží (a trochu je tím i zvu).

Na takovémto místě setkávání se kdysi dávno odehrálo nenápadné drama. Kostel fungoval, lidi tam chodili, aby se setkali s Bohem a se sebou a s druhými, a staral se o to člověk jménem Élí. Všechno vypadalo v pořádku, tedy až na to, že s tím, jak to tu chodí, nebyl srozuměn Bůh.

Mimo jiné s tím, že si Élího synové z chrámového dění udělali byznys. Že se lidé ve funkcích domáhají výhod, to se stává; lidi se pak zlobívají, že by ty výhody chtěli taky, ale v tom největší problém není. Horší je, jak se přitom zachází s vírou všech těch lidí. Místo díků a uznání limitů a úklidu v duši se tu provozuje jakýsi obchod něco za něco a Bůh by to měl mlčky garantovat. Ale nebude. Takhle to dál nepůjde.

Obraz II: Élí

Élí je člověk, kterému docházejí síly. Je starý, ale tohle se stává i v jiném věku – že někde poztrácíte elán a motivaci. V chrámu to zatím šlape jaksi setrvačně, a tak Élí neřeší, co bude pozítří. Má dospělé syny, o nichž se říká, že jsou pro ostudu, a má si je prý srovnat (ale zkuste to...). Kromě jeho synů je tu taky jeden hodně mladý učeň, co ho sem přivedla jeho máma, ať se tu naučí sloužit Bohu, a to on by rád. Élí se ho ujal: „Naučím ho vše potřebné, aby jednou byl jako já,“ předsevzal si. Ale teď je to nějak jinak. „Naučím ho vše potřebné,“ to platí pořád, ale už neplatí ten zbytek, to „aby byl jako já,“ protože o to Hospodin asi nestojí. A tak si Élí musí zvykat na to, nač si musíme jednou zvyknout

každý: že pro Hospodina je každý z nás vzácný a důležitý, ale nenahraditelný nejsem. Jednou to tu převezme tady ten učeň (nebo někdo jiný) a asi to povede jinak, než bych to dělal já.

Ono to chodívá tak, že pro další generaci je moje zkušenost důležitá, ale jen do té doby, než si pořídí svou vlastní – na tu pak dají víc. I proto se v Bibli klade takový důraz na Boží pomoc či hněv, na Boží lásku a pravdu – víc než na jednotlivé postavy. Neboť všechno, co děláme, do té Boží lásky nějak zapadá (nebo v horším případě nezapadá). A jestli mám potomkům něco předat, pak to, aby se s tou Boží láskou a pravdou nemíjeli. Jak to s nimi potom Bůh udělá, to je na něm (a na nich).

V tomto ohledu je Élí docela formát: přijme, co má přijmout, a dál to nebude na něm (ale víc na Samuelovi).

Obraz III: Samuel

Samuel se do toho nehrne. Není lákavé říct člověku, který se mě ujal, že teď už neslouží, ale škodí. Ale pak se odhodlá a řekne mu to. Neutrousí to někde po straně, řekne mu to zpřímá do očí. Ale když to vysloví, pak taky musí nést odpovědnost za to, co bude dál. Za to, aby teď už věci šly tak, jak to chce Bůh.

Což se lehkou řekne, ale jak to zjistím, co a jak Bůh chce? Právě od toho máme dnes ten kostel coby místo setkávání se slovem. Nasloucháme v něm, jak tomu kdysi porozuměli dávní prapředkové a jak je to sepsáno v Bibli. Pak nasloucháme taky tomu, jak to chápali dost nedávní předkové a jak je to zachyceno ve zpěvníku. A pak ještě nasloucháme, jak tomu rozumějí lidé kolem nás a jak se to ozývá v rozhovorech. A nebereme sami sebe nadměru vážně – sebe ne, avšak tu samotnou věc ano, a tomu nasloucháme v modlitbě. Suma sumárum: není tak lehké zjistit, co a jak chce dnes po nás Bůh. Samuel ještě neměl k dispozici Bibli, natož zpěvník, ale taky se nějak k výsledku musel prozápasit.

Vystřídal pak ve službě Élího a nastaly lepší časy – tedy v tom smyslu, že se zase víc dbalo na Hospodinovo slovo. Takže teď už to bude v pořádku? To nikdo z lidí napořád nezajistí. Však i u Samuela po čase přišla repríza toho, co už znali: i jeho dospělí synové jsou prý pro ostudu, má si je srovnat (ale zkuste to...).

Obraz IV: Král

„Chceme krále!“ křičeli příchozí (a že jich bylo) a Samuela tím rozhodně nenadchli. Kdysi za Mojžíše takhle chtěli zlaté tele – sice to není Bůh, to věděli, ale uctívat se to dá. Teď to zlaté tele chtějí posadit na trůn. „A to on už se ten, co ho posadíte na trůn, postará, abyste ho uctívali,“ varoval je Samuel. „Z vašich synů budou vojáci, z dcer královský personál a vy to budete platit.“ Názor však nezměnili: „Všichni už mají krále a my ho chceme taky!“

Tak ho pak měli. Jak to s těmi králi bylo dál, to je v Bibli dlouhé vyprávění. Došlo na Samuelovo varování, ale byli mezi králi i lepší postavy, na které se pak vzpomínalo. Když někdo usedne na trůn, není to hned katastrofa, ale ráj z toho taky nebude. A tak se učili – a učíme se to dodnes – že důležité je, jestli ten na trůnu činí to, co je v Hospodinových očích dobré, nebo to, co je zlé. A že moje věrnost tomu, co chce Bůh, na tom není závislá.

Samuel se tehdy dost rozčiloval: „Nikdy jste nic takového nepotřebovali, tak co to do vás vjelo?“ Ale pak se i on zachoval jako kdysi Élí (a vlastně skoro vzorově): Prostě to bude jinak, než to bylo dosud a než jsem to znal a chtěl já. Mám s tím jakési zkušenosti, ale ty se předat nedají, lidi si udělají svoje vlastní. Já jim o těch svých můžu leda něco říct. Bude to odteď horší než dřív? Možná. Anebo možná ne. To záleží nejen na nich, ale hlavně na Bohu. A jestli mám něčím lidi inspirovat, pak hlavně důvěrou vůči Bohu. A nadějí, to s tím souvisí.

A ještě požehnání:

Hospodin kraluje! Vy, kdo na něj spoléháte a kdo ho milujete, mějte v nenávisti zlo.

Hospodin střeží duše svých věrných a vytrhuje je z rukou těch, kdo na jeho lásku nedbají.

Radujte se všichni, koho Boží milost učinila spravedlivými, vždyť pro vás je zaseto světlo, radost pro ty, kdo mají přímé srdce. Amen.